

Spis treści

SŁOWO WSTĘPNE	9
ROZDZIAŁ I	
Pojęcie republikanizmu a francuska myśl polityczna	11
1.1. Republikanizm – debata nad rozumieniem terminu	12
1.1.1. Współczesne objaśnienie terminu	12
1.1.2. Republikanizm a demokracja	15
1.2. Francuska myśl republikańska	17
1.2.1. Francuski ideał republikański	18
1.3. Zarys historyczny francuskiej myśli republikańskiej	22
1.3.1. Nawiązania do antyku	22
1.3.2. Myśl oświecenia	24
1.3.2.1. Karol Ludwik Monteskiusz	25
1.3.2.2. Gabriel Bonnot Abbé de Mably	26
1.3.2.3. Jean Jacques Rousseau	28
1.3.3. Wielka Rewolucja	29
1.4. Republiki francuskie	31
1.4.1. I Republika	31
1.4.1.1. Początki Republiki. Żyronda	31
1.4.1.2. Jakobini i Robespierre	32
1.4.1.3. Konstytucja jakobińska i Wielki Terror	33
1.4.1.4. Republika termidoriańska	33
1.4.1.5. Dyktoriał i Konsulat	34
1.4.1.6. Konkluzje	34
1.4.2. II Republika	35
1.4.2.1. Geneza II Republiki	35
1.4.2.2. Rząd Tymczasowy – proklamacja II Republiki	36
1.4.2.3. Zgromadzenie Konstytucyjne – Konstytuanta	37
1.4.2.4. Opracowanie konstytucji	38
1.4.2.5. Konstytucja II Republiki	39
1.4.2.6. Ludwik Napoleon prezydentem Republiki	40
1.4.2.7. Krytyka II Republiki	41
1.4.3. III Republika	42
1.4.3.1. Geneza III Republiki	42
1.4.3.2. Rząd Obrony Narodowej	43
1.4.3.3. Wybory do Zgromadzenia Narodowego	43
1.4.3.4. Zgromadzenie Narodowe	43
1.4.3.5. Rządy Adolpha Thiersa	44
1.4.3.6. Komuna Paryska	44

1.4.3.7. Prezydent Republiki	45
1.4.3.8. Ustawy konstytucyjne	46
1.4.3.9. Niestabilne rządy	47
1.4.3.10. Podsumowanie	49
1.5. Konkluzje	50

ROZDZIAŁ II

Wpływ historii Julesa Micheleta na rozwój republikanizmu francuskiego w XIX wieku	52
2.1. Życie i twórczość Julesa Micheleta	53
2.1.1. Jules Michelet – człowiek ludu	53
2.1.2. Kariera naukowa	56
2.1.3. Kult śmierci	58
2.2. Michelet – ojciec francuskiej historii	59
2.3. Wątki republikańskie w dziełach Julesa Micheleta	63
2.3.1. Lud najwyższym suwerenem	63
2.3.2. Państwo wszystkich obywateli	64
2.3.3. Idea zaangażowania obywatelskiego	65
2.3.4. Idea dobra wspólnego	66
2.3.5. Republikańskie cnoty obywatelskie	66
2.3.5.1. Patriotyzm	66
2.3.5.2. Idea wolności	68
2.3.5.3. Braterstwo	69
2.3.6. Idea państwa opiekuńczego	69
2.3.7. Antyklerykalizm	70
2.3.8. Rewolucja	71
2.3.9. Duch instytucji	71
2.3.10. Idea państwa narodowego	72
2.3.11. Nawiązanie do antyku	73
2.3.12. Kara śmierci	74
2.3.13. Prawa kobiet	75
2.3.14. Konkluzje	75
2.4. Wpływ Julesa Micheleta na rozwój republikańskich idei	76
2.4.1. Działalność polityczna	76
2.4.2. Edukacja ludu	77
2.4.3. Działalność na uczelni	80
2.4.4. Najważniejsze dzieła historyka	82
2.4.4.1. <i>Le Peuple</i>	83
2.4.4.2. <i>Histoire de France</i>	84
2.4.4.3. <i>Histoire de la Révolution</i>	87
2.4.5. Współczesne oddziaływanie	87
2.4.6. Podsumowanie	88
2.5. Konkluzje	89

ROZDZIAŁ III

Wpływ historii Edgara Quineta na rozwój republikanizmu francuskiego w XIX wieku	91
3.1. Życie i twórczość Edgara Quineta	92
3.1.1. Przed zamachem stanu	92
3.1.1.1. Pierwsze lata życia i edukacji	93
3.1.1.2. Profesura	95

3.1.2.	Poza granicami kraju – wygnanie	96
3.1.3.	Ostatnie lata życia, działalność polityczna	98
3.1.4.	Quinet – republikanin	98
3.1.5.	Quinet – historyk	101
3.2.	Wątki republikańskie w dziełach Quineta	102
3.2.1.	Republika a monarchia	103
3.2.2.	Krytyka myśli konserwatywnej	104
3.2.3.	Władza ustawodawcza	104
3.2.4.	Rządy elit	105
3.2.5.	Powszechne prawo wyborcze	106
3.2.6.	Plebiscyty	107
3.2.7.	Wolność	108
3.2.8.	Wolność słowa	109
3.2.9.	Przymus wyborczy	110
3.2.10.	Jedność społeczna	112
3.2.11.	Rewolucja	113
3.2.12.	Rola kobiet w społeczeństwie	114
3.2.12.1.	Małżeństwo	114
3.2.12.2.	Rozwód	115
3.2.13.	Antyklerykalizm	115
3.2.14.	Nawiązania do antyku	117
3.2.15.	Wnioski	118
3.3.	Wpływ Edgara Quineta na rozwój republikanizmu francuskiego w XIX wieku	119
3.3.1.	Najważniejsze dzieła historyka	119
3.3.1.1.	<i>L'Enseignement du peuple</i>	119
3.3.1.2.	<i>La Révolution</i>	120
3.3.1.3.	<i>La République: conditions de la régénération de la France</i>	122
3.3.2.	Działalność polityczna	125
3.3.3.	Reforma szkolnictwa	127
3.3.4.	Podsumowanie	128
3.4.	Konkluzje	129

ROZDZIAŁ IV

Wpływ historii Ernesta Lavisse'a na rozwój republikanizmu francuskiego w XIX wieku		131
4.1.	Życie i twórczość Ernesta Lavisse'a	132
4.1.1.	Pierwsze lata edukacji	133
4.1.2.	Szkoła średnia w Laon	133
4.1.3.	Dalsza edukacja w Paryżu	134
4.1.4.	Początek kariery pedagogicznej	134
4.1.5.	Podróż do Niemiec – doktorat	135
4.1.6.	Początki profesorskiej kariery	135
4.1.7.	Lavisse cenionym profesorem	136
4.1.8.	Ostatnie lata życia i wydanie Historii Francji	137
4.2.	Ernest Lavisse – instituteur national	138
4.2.1.	Metoda Lavisse'a	138
4.2.2.	Reforma uniwersytetów	139
4.2.3.	Reforma kształcenia elementarnego i średniego	139
4.2.4.	Propagowanie wiedzy historycznej	140
4.2.5.	Rola historyka	141
4.2.6.	Nauka historii	142

4.3. Wątki republikańskie w dziełach Ernesta Lavisse'a	143
4.3.1. Poglądy polityczne Ernesta Lavisse'a	143
4.3.2. Krytyka monarchii	147
4.3.3. Idea dobra wspólnego	148
4.3.4. Patriotyzm	149
4.3.5. Zaangażowanie obywatelskie	150
4.3.6. Idea wolności	150
4.3.7. Pokój i sprawiedliwość społeczna	151
4.3.8. Równość społeczna	152
4.3.9. Laickie szkoły	153
4.3.10. Nawiązanie do antyku	154
4.3.11. Edukacja kobiet	155
4.3.12. Konkluzje	156
4.4. Wpływ Ernesta Lavisse'a na rozwój republikańskich idei	156
4.4.1. Grand Lavis	157
4.4.1.1. <i>Histoire générale du 4e siècle à nos jours</i>	157
4.4.1.2. <i>Histoire de France depuis les origines jusqu'à la Révolution</i> <i>i Histoire de France contemporaine depuis la Révolution jusqu'à la paix</i> <i>de 1919</i>	158
4.4.2. Petit Lavis	159
4.4.3. Lavisse – wykładowca	160
4.4.5. Zaangażowanie w politykę	161
4.4.6. Współczesne oddziaływanie	162
4.5. Konkluzje	163

ROZDZIAŁ V

Historia narodowa a republikanizm	165
5.1. Wiek historyków	165
5.2. Podsumowanie badań	167
5.2.1. Najważniejsze dzieła – symbole historii republikańskiej	167
5.2.2. Idee republikańskie w dziełach historyków	168
5.2.3. Działalność polityczna historyków	173
5.2.4. Nauczyciele narodu	174
5.3. Wnioski końcowe	176

BIBLIOGRAFIA	179

NATIONAL HISTORY AS AN ELEMENT SUPPORTING FRENCH REPUBLICANISM IN THE 19TH CENTURY (J. Michelet, E. Quinet, E. Lavisse) (Summary)	185